

**ӘЛ-ФАРАБИ атындағы
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
имени АЛЬ-ФАРАБИ**

**«БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН
ЖАҢҒЫРТУ: АККРЕДИТАЦИЯ ЖӘНЕ
КАДРЛАР ДАЙЫНДАУ САПАСЫНЫҢ КЕПІЛІ»
46-ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

14-15 қаңтар 2016 жыл

3-кітап

**МАТЕРИАЛЫ
46-й научно-методической конференции
«МОДЕРНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ
ПРОГРАММ: АККРЕДИТАЦИЯ И ГАРАНТИЯ
КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ КАДРОВ»**

14-15 января 2016 года

Книга 3

Алматы 2016

Рахимбекова Б.К., Майданали З. Инновации в лаборатории историка: цифровые ресурсы и историческая эвристика	251
Рахметуллаева Р.К., Токтабаева А.К., Мун Г.А., Мангазбаева Р.А., Ан Е.В. Роль массового открытого онлайн-курса в учебном процессе по дисциплине «Химия высокомолекулярных соединений»	253
Романова С.М. Этапы формирования информационной компетенции магистрантов при обучении курса «Теоретическая и прикладная гидрохимия»	256
Рыскалиева Р.Г., Байузакова А., Қарамырзаев Ғ. Электрондық оқулықтарды қолдану арқылы «бейорганикалық химия» пәнін оқыту ерекшеліктері	260
Рыспеков Т.Р., Казыбекова Э.Т. Взаимосвязь и взаимообусловленность рациональной и эмоциональной сторон обучения	263
Рысбекова Б.А. Методы и приемы обучения лексике на уроках английского языка	268
Мухатаева Қ. Инновациялық білім беруде Сұлтанмахмұт Торайғыров шығармашылығын оқыту	271
Мергенбаева К. К., Тілепберген А. Қазіргі кездегі білім берудегі инновациялық сабақтар	274
Өмірбекова Р., Аширова А. Кәсіби -бағдарлы қазақ тілін оқыту - коммуникативтік білім берудің нақты жолы	275
Садықова Р.О., Райымбекова М.Т. Тарих пәндерінде интерактивті және ақпараттық технологияларды қолдану маңыздылығы	277
Садырова М.С., Сарыбаева И.С. Использование интерактивных методов обучения в социологии	280
Байдельдинов Д.Л., Айдарханова К.Н. Проблемы преподавания юридических дисциплин в условиях реализации принципов болонского процесса	283
Zhussupova A.I., Zhussupova G.E., Aytasheva Z.G., Mukataeva K.A. High impact teaching towards active learning in science education	286
Джулаева А.М. Дифференцирующие профессиональные компетенции преподавателей вузов как фактор повышения качества подготовки кадров	290
Серикбаев Б.А., Наурызбаев М.К., Камысбаев Д.Х., Кудреева Л.К. Разработка презентации лекции по технологическим дисциплинам в соответствии с концепцией инновационного обучения	294

Ғылыми-әдістемелік басылым

**«БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН ЖАҢҒЫРТУ:
АККРЕДИТАЦИЯ ЖӘНЕ КАДРЛАР
ДАЙЫНДАУ САПАСЫНЫҢ КЕШІЛІ»**

**46-ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

14-15 қаңтар 2016 жыл

3-кітап

ИБ №9184

Басуға 26.02.2016 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 1/16.
Көлемі 25,16 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №157.
Таралымы 100 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің «Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

жеке тұлғасын қалыптастыру үшін әрекет ету.

Ақпараттық технологияларды оқыту үрдісінде тиімді пайдалану студенттердің мемлекеттік тілді терең меңгерулерін қамтамасыз етіп, танып білуге деген қызығушылығын арттырады. Демек, «Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында» тұлғаның қалыптасуына жағдай жасау арқылы еліміздің ертеңіне жауапты мамандарды тәрбиелеу жолдарының бірі ретінде «дүниеге жауапкершілікпен қарайтын, инновациялық, шығармашыл ойлауға дағдыларды дүниетанымдық мәдениеті жетілген адамгершілігі мол және білікті мамандардан жаңа ұрпақ қалыптастыру» міндеті қажет.

Бұл үштұғырлы тіл саясатын ұстанып отырған егемен елдің болашақ мамандарының мемлекеттік тілде еркін сөйлеп, оны өзі қызмет ететін салада қолдана алуы олардың кәсіби өлеуетін арттырумен қатар елжандылық қасиеттерін де қалыптастырудың басты шарты болып табылатынының кепілі.

Пайдаланған әдебиет

1. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан – 2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауы. Астана, 2013
2. Шаханова Р. Техникалық жоғары оқу орындарының орыс бөлімдерінде қазақ тілін мамандыққа қатысты оқытудың ғылыми-әдістемелік негіздері. АДД. -Алматы, 2003
3. Оразбаева Ф. Тілдік қатынас: теориясы және әдістемесі. -Алматы, 2000

Resume

In this article the author examines the texts as the basis of professionally-oriented learning the Kazakh language. Offers a series of exercises aimed at the formation of speech activity. Relying on the data of modern advanced methods of teaching Kazakh language for text allow scientifically determine the content of the work on the development of coherent speech.

Keywords: vocational-oriented education, communicative activities, information culture, socio-cultural aspect, perception of the text

Садықова Р.О., Райымбекова М.Т.

ТАРИХ ПӘНДЕРІНДЕ ИНТЕРАКТИВТІ ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында: қазіргі білім берудегі басты мәселе - білім мазмұнына жаңалық енгізудің тиімді де жаңа әдістерін іздестіру мен оларды жүзеге асыра алатын болашақ мамандарды даярлау екені атап көрсетіледі. Еліміздің білім беру жүйесі әлемдік білім беру кеңістігіне бағыт алуда. ҚР "Білім туралы" Заңының 8 бабының 7 тармағында: білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтармен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу" - деп атап көрсетілген [1].

Бүгінгі күні республикамызда білім беру жүйесінің түбегейлі өзгеріске ұшырауы анықталғаны баршамызға аян. Оның негізгі факторы жаһандану үрдісіндегі білім беру саласында жаңа моделдердің дүниеге келуі, білім беру үрдісінің ақпараттандырылуы болып табылады. Прогрессивті концепциялардың пайда болуы, білім беру үрдісінде алдыңғы қатарлы мемлекеттердің тәжірибесімен танысу және соның нәтижесінде ұлттық білім беру моделін құрастыру бүгінгі күні өте өзекті мәселе болып табылады, өйткені нарықтық экономикаға негізделген мемлекетіміздің келешегіне мамандар қажеттігінен туындайды.

Сонымен қатар жеке тұлғаны емес, оның даму процесін басқару қажеттігі айқындалып отыр. Ал бұл, педагог жұмысындағы артықшылық жанама педагогикалық ықпал жасауға берілетіндігін білдіреді: тікелей жасалатын әдістерден, лозунгтардан және үндеулерден бас

тартылады, артық дидактизмнен, ескі сарыннан тежелуді; оның есесіне бірінші орынға қатынас жасаудың сұхбаттық әдістерін, шындықты бірлесіп іздеуді, сан алуан шығармалармен әрекетті тәрбиелеуші шарттарды жасау арқылы дамытуды білдіреді.

Негізгі әдістемелік инновациялар бүгінгі таңда оқытудың интерактивті әдістерімен қолданумен байланысты. "Интерактив" сөзі бізге ағылшын тілінің "interact" деген сөзінен келген. "Inter"- бұл "өзара", "act" - әрекет ету дегенді білдіреді.

Интерактивті сөзі - өзара әрекет ету бейімділігін білдіреді немесе әңгімелесуші тараптармен (кіммен (адаммен) не болмаса әлде немен (мысалы, компьютермен) сұхбаттасу барысында) орын болады. Демек, интерактивті оқыту – бұл, ең алдымен, сұхбаттасып оқыту, оның барысында оқытушы мен студенттің өзара әрекет етуі жүзеге асырылады.

Бұл өзара әрекеттестіктің ерекшелігі мыналардан тұрады:

- білім субъектілерінің бір мағыналық кеңістікке келуі;
- күрделі мәселелер өрісінде шешілетін тапсырмаларды бірігіп көтеру, яғни бірлесіп шығармашылық кеңістікке қосылу;
- тапсырмаларды шешуді жүзеге асыратын әдістер мен құралдарды таңдауда келісу;
- жақын эмоциялық жағдайларды бастан бірге кешіруі, тапсырмаларды қабылдау және оларды жүзеге асыруда бойда болатын үндес сезімдерді бастан кешуі.

Интерактивті оқытудың мәні мынада, оқу процесі іс жүзінде барлық студенттер үшін үрдісіне тартылатындай болып ұйымдастырылуы тиіс, олардың осыған байланысты не болса да өзін-өзі білетінін біліп, түсінуге және рефлекстеуге мүмкіндігі болуы тиіс. Таным процесінде студенттердің біріккен іс-әрекеті, әркім өзінің жеке-дара үлесін қосатын, оқу материалдарын меңгеруі, білім мен дағдысы, идеялары, іс-әрекет тәсілдерінің алмасуы жүргізіледі. Және бұл мейірімділік пен өзара бір-біріне қолдау көрсету аясында болады, ол тек қана жаңа білім алуға мүмкіндік беріп қоймайды, таным әрекетінің өзін де дамытады[2].

Интерактивті әдістердің мәндік ерекшелігіне тоқталатын болсақ: бұл субъектілердің өзара әрекеттестігінің бір бағыттағы белсенділігінің жоғарылығы, қатысушылардың өзара әрекеттестігі, эмоционалды, рухани бірігуі.

Интерактивті әдістерді пайдалану кезінде студенттер түсіну процесіне толық қатысушылар болады, оның тәжірибесі оқу танымының негізгі қайнар көзі қызметін атқарады. Оқытушы дайын білімді бермейді, студенттерді өз бетімен ізденуге үйретеді. Білім берудің дәстүрлі нысандарымен салыстырғанда, интерактивті оқытуда оқытушы мен студенттердің өзара әрекеттестігі ауысады: оқытушы белсенділігі студенттердің белсенділігіне орын беріп, ал оқытушы тапсырмалары олардың инициативасы үшін жағдай жасаушы болады. Яғни оқытушы нұсқаушы қызметін атқарады.

Оқытушы өзі арқылы оқу ақпаратын жіберетін, өзіне тән фильтр рөлінен бас тартпайды.

Интерактивті оқыту интенсивті оқытуда да кеңінен қолданылады.

Бұл әдістерді игеру және қолдану үшін, оқытушыға топтық өзара әрекеттердің әр түрлі әдістемелерін білу қажет. Интерактивті оқыту өзара түсінікті, өзара әрекеттестікті, өзара байытуды қамтамасыз етеді.

Интерактивті әдістерде ескеретін жағдай: ешқандай жағдайда да дәрістік материалдардың орнын ауыстырмайды, бірақ оны жақсы меңгеруге септігін тигізеді ең маңызды пікірді, қатынастарды, мінез-құлық машығын қалыптастырады.

Интерактивті оқыту әдістеріне білім алу және оны дамыту процесіне белсенді ат салысу жатады.

Интерактивті әдіске сондай-ақ әр түрлі көмекші құралдарды пайдалана отырып: тақта, кітаптар, бейне материалдар, слайдтар, флипчарттар, постерлер, компьютерлер және т.б. жатады.

Сонымен қатар, оқу процесіне топтық пікірсайыстар, жазбаша мазмұндамалар және шығармалар, сұхбаттар, бейнефильмдер мен бейнесюжеттерді қарап шығып талқылау, әртүрлі науқандар мен акцияларды өткізу.

Ал, ақпараттық технология мәселесін қарастыратын болсақ, технология – белгілі білім істегі адамның әдісі, шеберлігі. Осы шеберлік арқылы оқытушының өз сабағын студенттерге жоғары сатыда жеткізуіне мүмкіндік береді. Оқытушы үнемі шығармашылықпен, ізденіспен жұмыс жасап отырса жаңашылдыққа жақын болғаны. Озгелердің үлгісін өз ісінде пайдаланса, білсе, оған өзіндік қолтаңбасын қосып отырса – студент тәрбиелеу мен білім берудегі жетік болмақ.

Қазіргі педагогикалық әдебиеттерден 50 – ден астам оқыту технологиялары қолданысқа енгізілгені белгілі болып отыр. Қазақстан өз тәуелсіздігін алып, жаңаша құрылымы бар демократиялық қоғам құруға кіріскеніне біршама уақыт өтті. Еліміздің болашағын жасайтын жастар білімімен қатар шығармашылық қасиеті жоғары, өзіндік көзқарасы бар, елге тұлға болатын азаматтар болуы керек. Ал азаматтарды оқытып, тәрбиелеп шығаратын негізгі орта – білім ордалары. Соның бірі – ЖОО.

Тарих сабақтарында оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін жаңа технологияларды ұтымды пайдалану қажет. Оқыту технологияларының құрылымдық элементтеріне мыналар жатады: мақсат, мазмұн, әдістер, формалар, құралдар, нәтиже. Оқыту технологияларына тән белгілер: негізділігі (кез келген технологияның өзіндік философиясы, өзіндік тұжырымдамасы болуы шарт); жүйелілігі (құрылымдық элементтердің біртұтастығы); басқарылмалығы (оқыту үрдісін жоспарлап, нәтижесін бастан – аяқ тексеруге болатындығы); тиімділігі (қысқа мерзімде аз шығынмен жоғары нәтижеге жеткізу тиімділігі). Барлық технологиялардың мақсаты – пәнді оқытуда студенттің жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өзбетінше ізденуін арттырып, шығармашылықтарын қалыптастыру болып табылады.

Қазіргі кездегі оқытушының басты мақсаты – білім мазмұнын игеруге және оны өзінің жеке білімдік капиталына енгізуге арналған ақпараттық ортадағы берілген мүмкіндіктерді қолдану болып саналады. Тарихты оқыту – өзара байланыста және үнемі қозғалыста болатын құрауыштардың басын біріктіретін өте күрделі үрдіс. Қазір білім беру саласында түрлі технологиялар енгізілуде, бірақ олардың ішінде қажеттілігін таңдап, сабақтың әр кезеңінде тиімді қолдану – басты талап.

Ақпараттық технология әдістері тұлғааралық қарым – қатынасқа негізделе отырып, «жеке тұлғаны дамытуға бағытталатын» қазіргі білім беру парадигмасын қанағаттандырады. Сонымен бірге, сапалы білім алудың алғышарттары болып табылатын таным белсенділігі мен ізденіс дербестігін қалыптастырып қана қоймай, ары қарай дамытады [3].

Ақпараттық қоғамның негізгі талабы – студенттерге ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық ойлау – құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны пайдалану дағдыларын қалыптастыру. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген оқытушы өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті дамыған интерактивтік тақтаны пайдалана білетін болуы тиіс. Сабақта жаңа технология ретінде ақпараттық технологияны пайдалану сабақтың тиімділігі мен сапасын арттырып, білім берудің табысты болуына оң ықпал етеді [4].

Тарих сабақтарында ақпараттық технологияны енгізу арқылы сабақтың белсенділігін арттыруға, дамыта оқыту идеясын жүзеге асыруға, сабақты шапшаң жүргізуге, өздік жұмыстың көлемін көбейтуге болады. Ақпараттық технологиялардың бірі – интерактивті тақта. Интерактивті тақтаның мүмкіндіктері оқытушыларға студенттерді оқытуда уақытты тиімді пайдалануға мүмкіндіктер береді. Демонстрациялық материалдар дайындау, топпен кері байланыс жүргізу үшін интерактивті тақтаның мүмкіндігі шексіз. Тарих сабақтарында мүмкіндігінше компьютерді, интерактивті тақтаны пайдалану арқылы, тақырыпқа байланысты суреттер, слайдтар, сызбалар, кестелер жасау, термин сөздерді жазу сабақ жүргізудің мазмұнын кеңейтіп, студенттердің түсінігін тереңдете түседі. Белгілі бір тарихи оқиғаға байланысты видеофильмдерді де көрсетуге болады. Осы тарихи оқиға туралы видеофильм көрсетіліп болған соң, студенттер коргендері негізінде қысқаша эссе жазып, ой қорытындысын жинақтай түседі.

Оқу процесі кезінде компьютерді тиімді пайдалану және қолдануда оң нәтижеге ие болады. Студенттердің өз бетімен ізденісі арқылы тарих сабақтарында шығармашылығын дамытуға, оқу қызметінің мәдениетін қалыптастыруға дербес жұмыстарын ұйымдастыруға ерекше қолайлы жағдай қалыптасады. Студенттер компьютер, интернет ресурстары арқылы қосымша материалдарды табудың жолын меңгереді. Меңгерген материалдардың негізінде студенттердің ақпараттық құзыреттілігі дамиды, пәнге деген қызығушылықтары артады, ақпаратпен жұмыс істеу дағдысы қалыптасады. Нақты мәліметтер мен деректерге сүйеніп, материалды талдауға, сараптауға, дәлел келтіруге, ақпарат көздерімен ғылыми тұрғыдан жұмыс жүргізе білуге дағдыланады. Қазіргі таңда ЖОО-да кез-келген мәдени іс-шаралар ақпараттық технологиялар – интерактивті тақта, компьютер, видеокамера арқылы жүзеге асырылып отырғаны баршамамызға белгілі. Мұның өзі ақпараттандыру жүйесінің қазіргі таңда жедел дамығандығын көрсетеді.

Инновациялық әдістермен оқытудың ақпараттық технологияларын қолдану студенттердің ойлау қабілетін арттырып, ақпараттық технологиялар негізінде іздестіріліп, дамытып, құзыреттілігін қалыптастыру, тарихи объективизімді ұстана отырып шынайы көздерінен мәліметтерді жинақтау [5].

Ақпаратты технологияларды пайдалану арқылы ЖОО-да сабақтарды ұйымдастыру, оқытушының рөлі мен қызметінің артуына жағдай жасау, теориялық, ғылыми педагогикалық және психологиялық зерттеулерге сүйене отырып, студенттердің құзыретін қалыптастыру, ақпараттық технологиялар мен инновациялық оқыту әдістері студенттерді ізгілікке, елжандылыққа, адамгершілікке, имандылыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелеу.

Қазақстанда Ж.А.Қараев, Ш.Т.Таубаева, Қ.Қ.Қабдықайыров, М.М. Жампиев, Ж.С.Сарыпбеков т.б. ғалымдардың зерттеулерінде оқытудың жаңа технологияларын қолдану жақты қарастырылады.

«Қазақстан-2030» стратегиялық бағдарламасы приоритетінің бірі ұлттық білім мен ғылымды қалыптастыру тенденциясымен және Қазақстан білім беру жүйесін бүкіл әлемдік білім кеңістігіне кіріктіруіне сипатталатын білім беру саласы болып табылады. Қазір бүкіл әлемде индустриялық қоғамнан интерактивті қатынас жасауға оны жүзеге асыратын технологиялық мүмкіндіктерді дамытып отыра алатын информациялық қоғамға, яғни, негізгі информацияны алу, өңдеу, сақтау, тасымалдау, тарату және пайдалану істерді атқаратын қоғамға көшу процесі қарқынды дамып жатыр.

Қазақстан халқына жолдауында Елбасы Н.Ә.Назарбаев: "Қазіргі таңда жаңа ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім беру мәртебесі мөте қажет" - деп көрсеткендей, жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технология оқу үрдісінде оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңы.
2. Қараев Ж.А. Оқытуда компьютерлік технологияны пайдалану. ИФМ, 1994.
- 3.Сарыпбеков Ж.С. Білім беру жүйесіндегі ақпараттандыру инфраинфраструктурасы. // Қазақ жоғары мектебі. -1995. -№1. -Б. 37-41.
4. Сариева К. Жаңа технологияны қолдану жолдары. // Әдістеме. -2001. №7.
- 5.Айтмухамбетов А., Боранбаев С. Информационные технологии в управлении учебным процессом. //Высшая школа Казахстана. -2000. -№3. – С. 28-30.

Садырова М.С., Сарыбаева И.С.

ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В СОЦИОЛОГИИ

Современная система профессионального образования в РК переживает реформирование, предусматривающее переход к уровневой подготовке. Казахстанские вузы перешли на более высокий уровень подготовки профессиональных специалистов с учетом новых социально-экономических изменений общественной жизни и в системе занятости молодежи. В настоящее время особое внимание уделяется к результатам усвоения основной образовательной программы через формирование общекультурных и профессиональных компетенций студентов и молодежи.

Многие методические инновации в системе высшего образования связаны с применением интерактивных методов обучения. Внедрение интерактивных форм обучения — одно из важнейших направлений совершенствования подготовки студентов в современном вузе. "Интерактивность" означает способность взаимодействовать или находиться в режиме диалога. Следовательно, интерактивное обучение - это, прежде всего, диалоговое обучение. Диалог возможен и при традиционных методах обучения, но лишь на линиях "преподаватель - студент" или "преподаватель - группа учащихся (аудитория)". При интерактивном обучении диалог строится также на линиях "студент - студент" (работа в парах), "студент - группа"